

ดร.ลธิปภาส พรสุขสว่าง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการเงิน
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน และความเสี่ยงจากการล้มละลายของธนาคารพาณิชย์ไทย

ABSTRACT

The purpose of this study is to analyze the overall financial performance of the 5 largest Thai commercial banks (by the average size of total assets). These banks are Bangkok Bank, the Siam Commercial Bank, Kasikornbank, TMB Bank and Bank of Ayudhya, respectively.

The analysis relies on the return on equity model, a risk index for banks, and a probability of book value insolvency. The annually average data from bank balance sheets, from 2004 through 2008, was employed in the empirical study.

It is found that the Siam Commercial Bank yielded the highest return on asset, follows by Kasikornbank, and Bangkok Bank, respectively. According to the return, the Siam Commercial Bank also yielded the highest risk, followed by Kasikornbank, and Bangkok Bank, respectively. TMB Bank and Bank of Ayudhya had poor overall financial performances. Both banks yielded lower returns on asset while yielding higher risk, compared to the other three banks.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดผลการดำเนินงานทางการเงินโดยรวม และความเสี่ยงจากการล้มละลายของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ 5 อันดับแรก ซึ่งได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา

การวิเคราะห์ใช้แบบจำลองผลตอบแทนต่อทุนใน ส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ ดัชนีความเสี่ยงของธนาคาร และค่าความเป็นไปได้ของการล้มละลาย ข้อมูลที่นำมาใช้ในการ วิเคราะห์นี้ได้มาจากงบดุลประจำปีของธนาคารแต่ละแห่ง ตั้งแต่ พ.ศ.2547-2551

การศึกษาพบว่า ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกสิกรไทย ให้ผลการดำเนินงานเป็นที่น่าพอใจ ธนาคารที่ให้ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลี่ยสูงสุดตาม ลำดับ ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารกรุงเทพ โดยที่ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลี่ยดังกล่าวเป็นไปตามความเสี่ยงของธนาคาร ธนาคารไทยพาณิชย์ จะมีความเสี่ยงสูงสุด รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ธนาคาร กสิกรไทย และธนาคารกรุงเทพ ส่วนธนาคารกรุงศรีอยุธยา และธนาคารทหารไทยนั้น ให้ผลการดำเนินงานทางการเงินไม่ เป็นที่น่าพอใจ เพราะทั้งสองธนาคารนี้ให้ผลตอบแทนต่อ สินทรัพย์เฉลี่ยที่ต่ำกว่า ขณะที่มีความเสี่ยงสูงกว่า เมื่อ เปรียบเทียบกับสามธนาคารข้างต้น

1. บทนำ

1.1 ความนำ

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจมากที่สุด เพราะว่าในบรรดาสถาบันการเงิน ธนาคารพาณิชย์จะมีขนาดของสินทรัพย์ที่ใหญ่ที่สุด และมีความหลากหลายของสินทรัพย์และหนี้สินมากที่สุดด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ ระบบของธนาคารพาณิชย์ยังสามารถสร้างปริมาณเงินทวีคูณ ซึ่งส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินที่ใช้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ดังนั้น ความมีเสถียรภาพและความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ จึงเป็นที่ให้ความสนใจจากหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นธนาคารกลางซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ นักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ นักธุรกิจ นักการอุตสาหกรรม ประชาชนในภาคครัวเรือน แม้กระทั่งนักการเมือง ซึ่งความมีเสถียรภาพและความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาล

1.2 ที่มาของปัญหา

ความมีเสถียรภาพและความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์นั้นขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานทางการเงินและความเสี่ยงจากการล้มละลาย แต่เราจะวัดผลการดำเนินงานทางการเงินโดยรวม และความเสี่ยงจากการล้มละลายของธนาคารพาณิชย์ได้อย่างไร การควบกิจการ การปรับโครงสร้าง และการล้มละลายในธุรกิจการธนาคารในปัจจุบัน ยิ่งเพิ่มความน่าสนใจในคำถามพื้นฐานที่ได้กล่าวมา

1.3 วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ ใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อที่จะวัดผลการดำเนินงานทางการเงินโดยรวม และความเสี่ยงจากการล้มละลายของธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งวิเคราะห์ปัจจัยทางการเงินที่สำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานและความเสี่ยงดังกล่าว

ธนาคารพาณิชย์ที่เลือกใช้ในการวิจัยนี้ จะเป็นธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ 5 อันดับแรก ซึ่งวัดจากขนาดของทรัพย์สินโดยเฉลี่ย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547-2551¹ ธนาคารพาณิชย์เหล่านี้ (ลำดับตามขนาดของทรัพย์สินโดยเฉลี่ย) ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ (1,514,536 ล้านบาท) ธนาคารไทยพาณิชย์ (1,003,656 ล้านบาท) ธนาคารกรุงไทย (979,172 ล้านบาท) ธนาคารทหารไทย (672,209 ล้านบาท) และธนาคารกรุงศรีอยุธยา (641,536 ล้านบาท) (ไม่รวมธนาคารกรุงไทย ซึ่งเป็นธนาคารของรัฐ)

1.4 ทบทวนวรรณกรรม

Hannan and Hanwek (1988) ทดสอบสมมติฐานจริงหรือไม่ที่ตลาดตราสารเงินฝากขนาดใหญ่ (Jumbo negotiable certificates of deposit) ให้ความถูกต้องในราคาของความเสี่ยงธนาคาร การศึกษาพบว่า มีหลักฐานที่สอดคล้องกับสมมติฐานนี้ การวัดความเป็นไปได้ของการล้มละลายของธนาคาร ความแปรปรวนของผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของธนาคาร และการจัดหาเงินทุน ล้วนมีอิทธิพลต่ออัตราดอกเบี้ยในตราสารเงินฝากขนาดใหญ่ในลักษณะที่สอดคล้องกับสมมติฐานนี้

Eisenbeis and Kwast (1991) ศึกษาว่าจริงหรือไม่ที่สถาบันเงินฝากที่เน้นการให้สินเชื่อสหกรณ์ทรัพย์ สามารถประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาได้ทำการตรวจสอบพฤติกรรมของธนาคารพาณิชย์กลุ่มตัวอย่าง ผลลัพธ์ที่ได้แสดงให้เห็นว่า ตลอดช่วงระยะเวลา ค.ศ.1978-1988 ผลการดำเนินงานโดยเฉลี่ยของธนาคารที่เชี่ยวชาญในสินเชื่อด้านอสังหาริมทรัพย์นั้น เหมือนกับผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ธรรมดาทั่วไป นอกจากนี้ ธนาคารที่เชี่ยวชาญในสินเชื่อด้านอสังหาริมทรัพย์ ธนาคารที่อยู่ในธุรกิจที่ยาวนานกว่าจะมีผลตอบแทนที่สูงกว่า (ด้วยความเสี่ยงที่ต่ำกว่า)

¹ เนื่องจากหลังวิกฤตการณ์ธนาคารในปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมา ระบบธนาคารไทยต้องประสบกับปัญหายุทธศาสตร์หลายประการ ธนาคารเองต้องปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่ที่เกิดขึ้นเปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นการปรับตัวให้เป็นไปตามมาตรการของธนาคารกลาง การแข่งขันจากธนาคารต่างประเทศ การควบรวมกิจการ เสถียรภาพและความมั่นคงทางการเงิน (พ.ศ.2549-2551) รวมทั้งที่สำคัญ คือ ธนาคารแต่ละแห่งพยายามใช้เทคโนโลยีการสื่อสารทางการเงิน เพื่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน และมุ่งสู่การเป็น Universal Bank ปัญหาความยุ่งยากที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลให้ธนาคารแต่ละแห่งต้องเผชิญกับความเสี่ยง Systematic Risk และ Non- Systematic Risk การใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์ที่อยู่ในช่วงระยะเวลาการปรับตัว (Transitory Periods) นี้ ยิ่งระยะเวลาย้อนหลังไปมาก อาจจะทำให้เกิดการ Bias อย่างมากในผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานทางการเงินของธนาคารแต่ละแห่ง ดังนั้น การศึกษาจึงเลือกธนาคารขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพที่ทัดเทียมกันในการปรับตัวเข้ากับความเสี่ยง และอยู่ในช่วงระยะเวลาที่ไม่ยาวนานไป

การวัดผลการดำเนินงานทางการเงินและความเสี่ยงจากการล้มละลายของธนาคารพาณิชย์ไทย

ธนาคารพาณิชย์ที่มีการกระจายอย่างมากในการให้สินเชื่อในหลายๆ ประเภท

Nash and Sinkey (1997) ได้ประมาณการผลตอบแทนและความเสี่ยงของธนาคารที่ให้สินเชื่อบัตรเครดิตและสำรวจบทบาทของสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน (Intangible Assets) ในการกำหนดส่วนชดเชยในการจำหน่ายต่อ (Resale Premiums) ของลูกหนี้บัตรเครดิต การศึกษาพบว่า ในช่วงเวลา ค.ศ.1989-1995 ธนาคารที่ให้สินเชื่อบัตรเครดิต ได้รับผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ที่สูงกว่าธนาคารธรรมดาทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญ และรับภาระความเสี่ยงที่สูงกว่าด้วยเช่นกัน

Hussain and Hoque (2002) ศึกษาการวัดผลการดำเนินงานของธนาคารในญี่ปุ่น ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มตามประเภทของธนาคาร คือ กลุ่มแรกได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ กลุ่มที่สองได้แก่ บริษัท Trust กลุ่มที่สามได้แก่ บริษัท Credit และกลุ่มสุดท้าย คือ สหกรณ์ในส่วนภูมิภาค (Shinkin Banks) งานวิจัยได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้ระบบการวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ได้เป็นตัวเงินของธนาคาร ที่ทำการศึกษา ผลของการศึกษาชี้ให้เห็นว่า มีพลังทางสถาบันหลายประการที่มีอิทธิพลต่อธนาคาร ในการใช้ระบบใดระบบหนึ่งเพื่อวัดผลการดำเนินงาน ในบรรดาพลังเหล่านี้ ข้อจำกัดทางเศรษฐกิจจะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มาตรการของธนาคารกลาง มาตรฐานทางบัญชีและกฎหมายทางการเงิน กลยุทธ์การบริหาร ขนาดของธนาคาร การแข่งขัน และแนวโน้มองค์กรในการลอกเลียนแบบการปฏิบัติที่ดีที่สุดจากธนาคารอื่น

Jegasothy et al. (2006) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความเป็นเจ้าของและผลการดำเนินงานของธนาคารในประเทศออสเตรเลีย โดยการศึกษาผลการดำเนินงานของธนาคารเอกชน (และธนาคารของรัฐที่ได้แปรรูปแล้ว) กับธนาคารที่ยังคงเป็นรัฐวิสาหกิจ การวิเคราะห์ให้ความสำคัญกับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ และสถานะของเศรษฐกิจ ข้อมูล Cross Sectional Time-Series ถูกใช้ในการทดสอบอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงความเป็นเจ้าของที่มีต่อผลการดำเนินงานของธนาคาร ผลของการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงความเป็นเจ้าของในกรณีของธนาคารภูมิภาค (Regional Banks) มีผลต่อการปรับปรุงผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น ขณะที่ในกรณีของธนาคารหลัก (Major Banks) การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่มีนัยสำคัญ ถึงแม้ว่าธนาคารเหล่านี้มีการแข่งขันที่มากขึ้น

Caruntu et al. (2008) แสดงให้เห็นว่า ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของธนาคารที่สำคัญได้แก่ ผลตอบแทนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ หรือกำไรในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ (ROE) ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ตัวคูณการก่อหนี้ (Leverage Multiplier) อัตราการทำกำไร (Profit Rate) ส่วนต่างของการใช้สินทรัพย์ (Margin of Assets Utilization) และกำไรส่วนต่าง (Margin Profit)

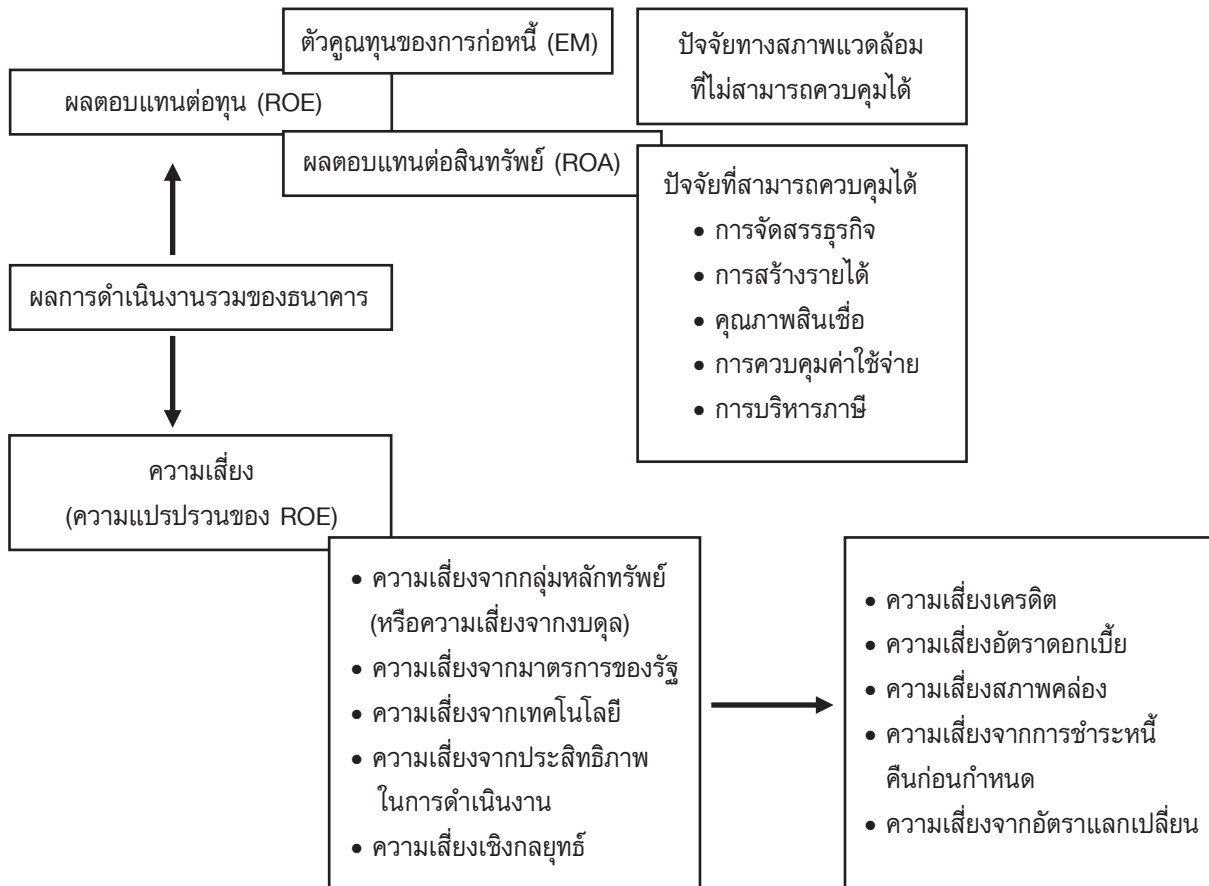
1.5 ส่วนประกอบของการวิจัย

ส่วนที่เหลือของการวิจัยนี้ ประกอบด้วย ส่วนที่ 2 ซึ่งจะเป็นการแสดงกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี และแบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานทางการเงินโดยรวมและความเสี่ยงจากการล้มละลายของธนาคารพาณิชย์ ส่วนที่ 3 จะเป็นการวิเคราะห์และการแสดงผลของการวิจัย และส่วนที่ 4 จะเป็นการสรุปและข้อเสนอแนะในงานวิจัยต่อไป

2.กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี

2.1 ผลการดำเนินงานทางการเงินโดยรวมของธนาคาร: กรอบแนวคิดผลตอบแทนและความเสี่ยง

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดผลตอบแทนและความเสี่ยงสำหรับการดำเนินงานทางการเงินโดยรวมของธนาคาร ผลตอบแทนต่อทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ (Return on Equity-ROE) และความแปรปรวนเป็นองค์ประกอบสำคัญของวิธีการนี้ การแยกออกของสององค์ประกอบนี้ ทำให้เราเข้าใจลึกซึ้งไปถึงผลตอบแทนและความเสี่ยงของธนาคารทางด้านผลตอบแทน ROE แยกออกเป็นผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets-ROA) และตัวคูณทุน (Equity Multiplier-EM) ปัจจัยที่ธนาคารสามารถควบคุมได้และไม่สามารถควบคุมได้ จะเป็นตัวกำหนด ROA ตัวอย่าง เช่น เงินไขของอุปสงค์และอุปทานที่ธนาคารเผชิญในตลาดของสินเชื่อและเงินรับฝาก จะเป็นส่วนของปัจจัยที่ธนาคารไม่สามารถควบคุมได้ ปัจจัยที่ธนาคารสามารถควบคุมได้ในบางระดับ ได้แก่ การจัดสรรธุรกิจ (Business Mix) การสร้างรายได้ คุณภาพสินเชื่อ การควบคุมค่าใช้จ่าย และการบริหารภาษี

ภาพที่ 1 : ผลการดำเนินงานทางการเงินโดยรวมของธนาคาร: กรอบแนวคิดผลตอบแทนและความเสี่ยง

องค์ประกอบของความเสี่ยงในภาพที่ 1 ซึ่งให้เห็นถึงความเสี่ยงโดยทั่วไปที่ธนาคารเผชิญคือ

1. ความเสี่ยงจากกลุ่มหลักทรัพย์ หรือความเสี่ยงจากงบดุล (Portfolio or Balance Sheet Risk)
2. ความเสี่ยงจากมาตรการของรัฐ (Regulatory Risk)
3. ความเสี่ยงจากเทคโนโลยี (Technological Risk)
4. ความเสี่ยงจากประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Operating Efficiency Risk)
5. ความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ (Strategic Risks)

ความเสี่ยงจากกลุ่มหลักทรัพย์หรือความเสี่ยงจากงบดุล และความเสี่ยงจากการดำเนินงาน มีผลกระทบโดยตรงต่อความแปรปรวนระยะสั้นของรายได้ ความเสี่ยงจากกลุ่มหลักทรัพย์ที่สำคัญของธนาคารคือ ความเสี่ยงเครดิต (Credit Risk) ความเสี่ยงอัตราดอกเบี้ย (Interest Rate Risk) ความเสี่ยงสภาพคล่อง (Liquidity Risk) ความเสี่ยงจากการ

ชำระหนี้คืนก่อนกำหนด (Prepayment Risk) และความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนของเงินสกุลต่างประเทศ (Foreign-Exchange Risk)

เนื่องจากธนาคารต้องเผชิญความเสี่ยงมากมาย ดังนั้น เราจึงต้องมีตัวชี้วัดที่เป็นการประมวลความเสี่ยงของธนาคาร วิธีการมาตรการ (Regulatory Approach) จะใช้การดำรงเงินทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง (Risk-Base Capital Requirements) และการจัดอันดับ CAMELS (C = Capital Adequacy, A = Asset Quality, M = Management, E = Earnings, L = Liquidity และ S = Systematic Risk) ในการวิจัยนี้ จะใช้ความแปรปรวนของ ROA เป็นตัวชี้วัดที่เป็นการประมวลความเสี่ยงของธนาคาร ซึ่งได้จากการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ROA (S_{ROA}) ดัชนีความเสี่ยงของธนาคาร (R) รวมทั้งค่าความเป็นไปได้ของการล้มละลายของธนาคาร (Probability of Insolvency)

การวัดผลการดำเนินงานทางการเงินและความเสี่ยงจากการล้มละลายของธนาคารพาณิชย์ไทย

2.2 แบบจำลองผลตอบแทนต่อทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ (The Return on Equity Model)

2.2.1 ผลตอบแทนต่อทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ (Return on Equity-ROE)

Cole (1972) เป็นผู้แรกที่นำกรอบแนวคิดนี้ใช้กับธนาคาร ผลตอบแทนต่อทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ (ROE) เป็นการวัดการทำกำไรจากมุมมองของผู้ถือหุ้นสามัญ ROE เท่ากับ รายได้สุทธิหารด้วยทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญเฉลี่ย หรือตัวเลข ณ สิ้นสุดช่วงเวลา ROE สามารถแยกออกเป็น ปัจจัยการก่อหนี้ (ตัวคูณทุน หรือ EM) และผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ซึ่งแสดงได้โดย

$$ROE = ROA \times EM \quad (1)$$

2.2.2 ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets-ROA)

ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) เท่ากับรายได้สุทธิหารด้วยสินทรัพย์โดยเฉลี่ย หรือสินทรัพย์รวม ซึ่งเป็นการวัดกำไรต่อหนึ่งบาทของสินทรัพย์ ตัวคูณทุน (EM) เท่ากับค่าเฉลี่ยของสินทรัพย์หารด้วยค่าเฉลี่ยของทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ หรือสินทรัพย์รวมหารด้วยทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญรวม ซึ่งเป็นส่วนกลับของอัตราส่วนทุนต่อสินทรัพย์ (capital-to-asset-ratio) ตัวคูณทุน (EM) เป็นตัวชี้วัดการก่อหนี้ของธนาคาร หรือเป็นจำนวนของสินทรัพย์ที่อยู่บนฐานของทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญของธนาคาร (A/E)

2.2.3 อัตราการทำกำไร (Profit Margin-PM) และอัตราการใช้สินทรัพย์ (Asset Utilization-AU)

ขั้นตอนที่สองของการวิเคราะห์การแยกออกของ ROE (du Pont Analysis) คือ แยก ROA ออกเป็นสองส่วน ได้แก่ (1) อัตราการทำกำไร (Profit Margin-PM) และ (2) อัตราการใช้สินทรัพย์ (Asset Utilization-AU)

$$ROA = PM \times AU \quad (2)$$

ซึ่ง PM เท่ากับรายได้สุทธิหารด้วยรายรับรวม (รายรับที่มาจากดอกเบี้ยและไม่ได้มาจากดอกเบี้ย) และ AU เท่ากับรายรับรวมหารด้วยค่าเฉลี่ยของสินทรัพย์ทั้งหมด โดยการแยก ROA ออกเป็นสองส่วน เราสามารถชี้ให้เห็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดผลการดำเนินงาน ROA อัตราการทำกำไร (PM) สะท้อนถึงกำไรต่อหนึ่งบาทของรายรับรวม

(ยอดขาย) ขณะที่อัตราการใช้สินทรัพย์ (AU) แสดงรายรับรวม (ยอดขาย) ต่อหนึ่งบาทของสินทรัพย์

จากสมการ (1) และ (2) เราสามารถสรุปแบบจำลองผลตอบแทนต่อทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ ได้ดังนี้

$$ROE = PM \times AU \times EM \quad (3)$$

แบบจำลอง ROE ประกอบด้วยการวัดผลกำไร 3 วิธีด้วยกัน คือ (1) ผลตอบแทนต่อทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ (ROE) (2) ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และ (3) อัตราการทำกำไร (PM) เนื่องจากอัตราส่วน ROE ROA และ PM มีตัวคูณที่เหมือนกัน (รายได้สุทธิ) ดังนั้น ตัวหารที่แตกต่างกัน (ทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ สินทรัพย์ และรายรับรวม) จะให้มุมมองที่แตกต่างกันออกไปในการวัดผลกำไร ROE เป็นการวัดผลกำไรในมุมมองของเจ้าของข้อเสียของ ROE ในการวัดผลการดำเนินงานของธนาคารคือ ROE สามารถมีค่าที่สูง เพราะธนาคารมีทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญไม่เพียงพอ ยิ่งกว่านั้น ธนาคารที่มีทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญในทางบัญชีที่เป็นลบ (ล้มละลายทางบัญชี) และมีกำไรที่เป็นบวก จะแสดงผลตอบแทนต่อทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญที่เป็นลบ ขณะที่ธนาคารที่มีทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญในทางบัญชีที่เป็นลบและมีกำไรที่เป็นบวก จะแสดงผลตอบแทนต่อทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญที่เป็นบวก โดยการแยก ROE ออกเป็น ROA และ EM ปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวจะได้รับการแก้ไข ดังนั้น ROA จะเป็นการวัดผลการดำเนินงานของธนาคารที่นิยมใช้กัน ROA จะเป็นการวัดว่าธนาคารมีการใช้สินทรัพย์ทั้งหมดในบัญชีบดุลอย่างไรที่จะทำให้เกิดผลกำไร

2.3 ความเสี่ยงธนาคาร และความแปรปรวนของผลตอบแทนต่อสินทรัพย์

2.3.1 ดัชนีความเสี่ยงของธนาคาร

Hannan and Hanwek (1988) Liang and Savage (1990) Eisenbeis and Kwast (1991) Sinkey and Nash (1993) Eisenbeis, Horvitz, Cole (1996) และ Nash and Sinkey (1997) ได้ผนวก ROA EM และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ROA เข้าไว้ด้วยกันเป็นดัชนีเพื่อวัดความเสี่ยงสำหรับธนาคาร (Risk Index-RI) ซึ่งแสดงได้ดังนี้

$$RI = [E(ROA) + CAP]/S_{ROA} \quad (4)$$

ที่ซึ่ง $E(ROA)$ = ผลตอบแทนที่คาดการณ์ (เฉลี่ย)ของสินทรัพย์

CAP = ส่วนกลับของ EM หรืออัตราส่วนของทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญต่อสินทรัพย์รวมของธนาคาร (E/A)

S_{ROA} = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ROA

จากมุมมองในทางบัญชี สมการ (3) มีความน่าสนใจ เพราะสามารถรวมเอา ROA (ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในการวัดผลการดำเนินงานของธนาคารในทางบัญชี) ความแปรปรวนของ ROA (เป็นการวัดที่เป็นมาตรฐานของความเสี่ยงในเชิงเศรษฐศาสตร์การเงิน) และความเพียงพอของทุนในทางบัญชี (มาตรฐานของอุตสาหกรรมสำหรับความปลอดภัยและความมั่นคงของธนาคาร) ดัชนีความเสี่ยง (RI) เป็นการวัดว่ารายได้ในทางบัญชีของธนาคารจะสามารถลดลงได้เท่าใด จนกระทั่งทำให้ธนาคารมีมูลค่าในทางบัญชีเป็นลบอีกนัยหนึ่ง ดัชนีความเสี่ยง (RI) เป็นเหมือนเครื่องวัดความหนาของกันชนของมูลค่าในทางบัญชีที่ธนาคารใช้ดูดซับการขาดทุนในทางบัญชี ดังนั้น RI ในระดับที่ต่ำกว่า จะหมายถึงธนาคารมีความเสี่ยงที่มากกว่า ระดับที่สูงกว่าของ RI จะหมายถึงธนาคารมีความปลอดภัยมากกว่า

ดัชนีความเสี่ยง (RI) นี้มีประโยชน์อย่างยิ่ง เนื่องจากการรวบรวมข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่หลากหลาย เข้าไว้ด้วยกันในตัวเลขตัวเดียว ซึ่งคล้ายกันกับอัตราส่วนที่รวมข้อมูลข่าวสารสองอย่างเข้าไว้ด้วยกัน ทำให้เกิดการประหยัดจากการใช้ข้อมูลข่าวสาร (Informational Economies) แต่เกิดการสูญเสียรายละเอียดบางประการ ดัชนีความเสี่ยงธนาคารในที่นี้มีความน่าสนใจ เพราะเป็นการใช้การวัดผลการดำเนินงานธนาคารที่สำคัญ 2 อย่าง คือ ROA และ CAP

รวมทั้ง การวัดความเสี่ยงพื้นฐานในการเงินคือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ROA

2.3.2 ค่าความเป็นไปได้ของการล้มละลาย

Hannan and Hanwek (1988) หาค่าความเป็นไปได้ของการล้มละลายในมูลค่าทางบัญชีของธนาคาร (Probability of Book Value Insolvency) ซึ่งแสดงโดย

$$P(BVE < 0) = 1/[2(RI)^2] \quad (5)$$

ที่ซึ่ง $P(BVE < 0)$ = ความเป็นไปได้ของการล้มละลายในมูลค่าทางบัญชีของธนาคาร

3. การวิเคราะห์และผลการวิจัย

3.1 ผลตอบแทน อัตราการใช้สินทรัพย์ อัตราการทำกำไร และระดับการก่อหนี้

ตารางที่ 1 แสดงสินทรัพย์รวม (เฉลี่ยรายปี ตั้งแต่ พ.ศ.2547-2551) ของธนาคารพาณิชย์ไทยที่มีขนาดใหญ่สุด 5 อันดับแรกของไทย ซึ่งได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารเหล่านี้มีสัดส่วนของสินทรัพย์รวมกันทั้งสิ้น เท่ากับ 65.96% ของสินทรัพย์รวมของธนาคารพาณิชย์ทั้งหมด 18 แห่ง โดยที่ธนาคารกรุงเทพมีสัดส่วนมากที่สุด (20.76%) รองลงมาตามลำดับได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ (13.76%) ธนาคารกสิกรไทย (13.42%) ธนาคารทหารไทย (9.22%) และธนาคารกรุงศรีอยุธยา (8.80%)

การวัดผลการดำเนินงานทางการเงินและความเสี่ยงจากการล้มละลายของธนาคารพาณิชย์ไทย

ตารางที่ 1 : สินทรัพย์รวม (เฉลี่ยรายปี ตั้งแต่ พ.ศ.2547-2551)		
ธนาคาร	สินทรัพย์ (ล้านบาท)	สัดส่วนของสินทรัพย์ทั้งหมด (%)
กรุงเทพ	1,514,536	20.76
ไทยพาณิชย์	1,003,656	13.76
กสิกร	979,172	13.42
ทหารไทย	672,209	9.22
กรุงศรีอยุธยา	641,536	8.80
อื่นๆ	2,482,681	34.04
ทั้งหมด 18 ธนาคาร	7,293,791	100.00
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย		

ตารางที่ 2 แสดงสินทรัพย์รวมเฉลี่ยทุนในส่วนหุ้นสามัญเฉลี่ย รายรับรวมเฉลี่ย และรายได้สุทธิเฉลี่ยของทั้ง 5 ธนาคาร และสามารถหาค่าผลตอบแทนต่อทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญเฉลี่ย (E(ROE)) ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลี่ย (E(ROA)) ตัวคูณทุน (EM) อัตราการใช้สินทรัพย์ (AU) และอัตราการทำกำไร (PM) ซึ่งสรุปไว้ในตารางที่ 3 เราจะเห็นได้ว่า ธนาคารไทยพาณิชย์ มีผลตอบแทนต่อทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญเฉลี่ยสูงสุดที่ 17.11% ขณะที่ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีผลตอบแทนต่อทุนฯ รองลงมาที่ 16.40% 12.81% และ 3.53% ตามลำดับ ส่วนธนาคารทหารไทยนั้น มีผลตอบแทนต่อทุนฯ ที่ติดลบถึง 19.90% ในส่วนของผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลี่ยนั้น จะเป็นไปในลักษณะเดียวกันคือ ธนาคารไทยพาณิชย์ มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์สูงสุดที่ 1.78% ขณะที่ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รองลงมาที่ 1.50% 1.26% และ 0.31% ตามลำดับ ส่วนธนาคารทหารไทยมีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ติดลบ 1.39%

จากผลที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น เมื่อวิเคราะห์ลึกลงไปจะเห็นว่า ธนาคารไทยพาณิชย์มีประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้สินทรัพย์และในการทำกำไร ธนาคารไทยพาณิชย์มีอัตราการใช้สินทรัพย์ (AU) และอัตราการทำกำไร (PM) สูงสุดที่ 0.0683 และ 0.2606 ตามลำดับ ขณะที่รองลงมาคือ ธนาคารกสิกรไทยมีอัตราการใช้สินทรัพย์ (AU) และอัตราการทำกำไร (PM)

ที่ 0.0651 และ 0.2300 ตามลำดับ และธนาคารกรุงเทพมีอัตราการใช้สินทรัพย์ (AU) และอัตราการทำกำไร (PM) ที่ 0.0598 และ 0.2105 ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่า ธนาคารไทยพาณิชย์มีประสิทธิภาพสูงในการใช้สินทรัพย์ และมีความสามารถลดหรือควบต้นทุนในการดำเนินงานได้ดีกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับธนาคารอื่น ส่วนธนาคารกรุงศรีอยุธยาและธนาคารทหารไทยให้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยที่ธนาคารกรุงศรีอยุธยามีอัตราการใช้สินทรัพย์ (AU) และอัตราการทำกำไร (PM) อยู่ในระดับต่ำที่ 0.0494 และ 0.0634 ตามลำดับ ธนาคารทหารไทยถึงแม้ว่าจะมีอัตราการใช้สินทรัพย์ (AU) สูงกว่าธนาคารกรุงศรีอยุธยา (PM = 0.0514) แต่ธนาคารทหารไทยมีอัตราการทำกำไร (PM) เป็นลบถึง 0.2695

ยิ่งกว่านั้น เมื่อเราพิจารณาถึงระดับการก่อหนี้ (วัดจากตัวคูณทุน EM) จะเห็นได้ว่า ธนาคารทหารไทยมีระดับการก่อหนี้สูงสุด (EM = 14.37) รองลงมาได้แก่ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (EM = 11.29) ธนาคารกสิกรไทย (EM = 10.96) ธนาคารกรุงเทพ (EM = 10.19) และธนาคารไทยพาณิชย์ (EM = 9.62) ตามลำดับ ระดับการก่อหนี้ของธนาคารนี้ จะส่งผลกระทบต่อดัชนีความเสี่ยง (RI) และความเป็นไปได้ของการล้มละลายในมูลค่าทางบัญชีของธนาคาร ซึ่งจะได้มีการวิเคราะห์ต่อไป

ตารางที่ 2 : ข้อมูลงบการเงิน (เฉลี่ยรายปี ตั้งแต่ พ.ศ.2547-2551)				หน่วย: ล้านบาท
ธนาคาร	สินทรัพย์รวมเฉลี่ย	ทุนในส่วนหุ้นสามัญเฉลี่ย	รายรับรวมเฉลี่ย	รายได้สุทธิเฉลี่ย
กรุงเทพ	1,514,536	148,684	90,494	19,048
ไทยพาณิชย์	1,003,656	104,372	68,541	17,861
กสิกร	979,172	89,336	63,723	14,655
ทหารไทย	672,209	46,794	34,548	-9,311
กรุงศรีอยุธยา	641,536	56,819	31,661	2,006
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย				

ตารางที่ 3 : การวิเคราะห์การแยกออกของ ROE					
ธนาคาร	E(ROE)	E(ROA)	EM	AU	PM
กรุงเทพ	12.81%	1.26%	10.19	0.0598	0.2105
ไทยพาณิชย์	17.11%	1.78%	9.62	0.0683	0.2606
กสิกร	16.40%	1.50%	10.96	0.0651	0.2300
ทหารไทย	-19.90%	-1.39%	14.37	0.0514	-0.2695
กรุงศรีอยุธยา	3.53%	0.31%	11.29	0.0494	0.0634
ที่มา: คำนวณจากข้อมูลของแต่ละธนาคาร (ดูภาคผนวก) และข้อมูลในตารางที่ 2					

3.2 ความเสี่ยง และความเป็นไปได้ของการล้มละลาย

เมื่อพิจารณาความเสี่ยง และความเป็นไปได้ของการล้มละลาย จากตารางที่ 4 จะพบว่า ธนาคารกรุงเทพมีความปลอดภัยสูงสุด ธนาคารกรุงเทพมีดัชนีความเสี่ยง (RI) สูงสุดที่ 55.3740 ซึ่งแสดงว่า ธนาคารกรุงเทพมีก้นหนาสุดของมูลค่าในทางบัญชีที่ธนาคารใช้ดูดซับการขาดทุนในทางบัญชี ส่งผลให้ธนาคารกรุงเทพมีความเป็นไปได้ของการล้มละลาย $P(BVE < 0)$ ต่ำสุดที่ 0.0163% ขณะเดียวกันธนาคารที่มีความปลอดภัยรองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ธนาคารกสิกรไทย [$RI = 42.4808$ และ $P(BVE < 0) = 0.0277\%$] ธนาคารไทยพาณิชย์ [$RI = 27.0639$ และ $P(BVE < 0) = 0.0683\%$] และธนาคารกรุงศรีอยุธยา [$RI = 16.6718$ และ $P(BVE < 0) = 0.1799\%$] ส่วนธนาคารทหารไทยให้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจ

เพราะว่า RI อยู่ในระดับที่ต่ำมากที่สุดที่ 1.8343 และมีค่าความเป็นไปได้ของการล้มละลายที่ 14.8611% จึงเป็นไปได้อย่างยิ่งว่า ธนาคารทหารไทยจะมีการระดมเงินทุนเพิ่มขึ้น เพื่อให้ธนาคารมีความปลอดภัยที่มากขึ้น

การวัดผลการดำเนินงานทางการเงินและความเสี่ยงจากการล้มละลายของธนาคารพาณิชย์ไทย

ตารางที่ 4 : การวิเคราะห์ผลตอบแทนและความเสี่ยง					
ธนาคาร	E(ROA)	CAP	SROA	RI	P(BVE < 0)
กรุงเทพ	1.26%	0.0982	0.20%	55.3740	0.0163%
ไทยพาณิชย์	1.78%	0.1040	0.45%	27.0639	0.0683%
กสิกร	1.50%	0.0912	0.25%	42.4808	0.0277%
ทหารไทย	-1.39%	0.0696	3.04%	1.8343	14.8611%
กรุงศรีอยุธยา	0.31%	0.0886	0.55%	16.6718	0.1799%
ที่มา: จำนวนจากข้อมูลของแต่ละธนาคาร (ดูภาคผนวก) และข้อมูลในตารางที่ 3 จากนั้น แทนค่าลงในสมการ (3) และ (4)					

ตารางที่ 5 : สรุปการจัดอันดับผลการดำเนินงานทางการเงิน			
ธนาคาร	E(ROA)	RI	P(BVE < 0)
กรุงเทพ	3	1	1
ไทยพาณิชย์	1	3	3
กสิกร	2	2	2
ทหารไทย	5	5	5
กรุงศรีอยุธยา	4	4	4
ที่มา: สรุปจากข้อมูลในตารางที่ 4			

ตารางที่ 5 เป็นการสรุปผลการดำเนินงานทางการเงินของทั้ง 5 ธนาคาร (ตามผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และความเสี่ยง) เราจะพบว่า ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกสิกรไทย ให้ผลการดำเนินงานเป็นที่น่าพอใจ ธนาคารที่ให้ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารกรุงเทพ โดยที่ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลี่ยดังกล่าวเป็นไปตามความเสี่ยงของธนาคาร (ธนาคารที่ความเสี่ยงที่สูงกว่าจะมีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ที่สูงกว่าด้วยเช่นเดียวกัน) ธนาคารไทยพาณิชย์จะมีความเสี่ยงสูงสุด (ในกลุ่มธนาคารนี้) รองลงมาได้แก่ ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารกรุงเทพ ส่วนธนาคารกรุงศรีอยุธยาและธนาคารทหารไทย ให้ผลการดำเนินงานไม่เป็นที่น่าพอใจ เพราะทั้งสองธนาคารนี้ให้ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลี่ยที่ต่ำกว่าและมีความเสี่ยงที่สูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับสามธนาคารข้างต้น

4. สรุปและข้อเสนอแนะในงานวิจัยต่อไป

4.1 สรุป

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะวัดผลการดำเนินงานทางการเงินโดยรวม และความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ 5 อันดับแรก ธนาคารเหล่านี้มีสัดส่วนของสินทรัพย์รวมกันทั้งสิ้น เท่ากับ 65.96% ของสินทรัพย์รวมของธนาคารพาณิชย์ทั้งหมด 18 แห่ง ธนาคารกรุงเทพมีสัดส่วนมากที่สุด (20.76%) รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ (13.76%) ธนาคารกสิกรไทย (13.42%) ธนาคารทหารไทย (9.22%) และธนาคารกรุงศรีอยุธยา (8.80%)

การวิเคราะห์ที่ใช้แบบจำลองผลตอบแทนต่อทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสามัญ ดัชนีความเสี่ยงของธนาคาร และค่าความเป็นไปได้ของการล้มละลาย ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์นี้ได้มาจากงบดุลประจำปีของธนาคารแต่ละแห่งตั้งแต่ พ.ศ.2547-2551

จากการศึกษาพบว่า ธนาคารไทยพาณิชย์ มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์สูงสุดที่ 1.78% ขณะที่ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รองลงมาที่ 1.50% 1.26% และ 0.31% ตามลำดับ ส่วนธนาคารทหารไทยมีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ติดลบ 1.39% นอกจากนี้ ยังพบอีกว่า ธนาคารไทยพาณิชย์ยังมีประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้สินทรัพย์และในการทำไร ธนาคารไทยพาณิชย์มีอัตราการใช้สินทรัพย์ (AU) และอัตราการทำกำไร (PM) สูงสุดที่ 0.0683 และ 0.2606 ตามลำดับ ขณะที่รองลงมาคือ ธนาคารกสิกรไทยมีอัตราการใช้สินทรัพย์ (AU) และอัตราการทำกำไร (PM) ที่ 0.0651 และ 0.2300 ตามลำดับ และธนาคารกรุงเทพมีอัตราการใช้สินทรัพย์ (AU) และอัตราการทำกำไร (PM) ที่ 0.0598 และ 0.2105 ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่า ธนาคารไทยพาณิชย์มีประสิทธิภาพสูงในการใช้สินทรัพย์ และมีความสามารถลดหรือควบต้นทุนในการดำเนินงานได้ดีกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับธนาคารอื่น ส่วนธนาคารกรุงศรีอยุธยา และธนาคารทหารไทยให้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยที่ธนาคารกรุงศรีอยุธยามีอัตราการใช้สินทรัพย์ (AU) และอัตราการทำกำไร (PM) อยู่ในระดับต่ำที่ 0.0494 และ 0.0634 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาถึงระดับการก่อหนี้ ธนาคารทหารไทยจะมีระดับการก่อหนี้สูงสุด (EM = 14.37) รองลงมาได้แก่ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (EM = 11.29) ธนาคารกสิกรไทย (EM = 10.96) ธนาคารกรุงเทพ (EM = 10.19) และธนาคารไทยพาณิชย์ (EM = 9.62) ตามลำดับ

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาความเสี่ยง และความเป็นไปได้ของการล้มละลาย การศึกษานี้พบว่า ธนาคารกรุงเทพมีความปลอดภัยสูงสุดโดยที่มีดัชนีความเสี่ยง (RI) สูงสุดที่ 55.3740 และมีค่าความเป็นไปได้ของการล้มละลาย $P(BVE < 0)$ ต่ำสุดที่ 0.0163% ขณะที่ธนาคารที่มีความปลอดภัยรองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ธนาคารกสิกรไทย $[RI = 42.4808$ และ $P(BVE < 0) = 0.0277\%]$ ธนาคารไทยพาณิชย์ $[RI = 27.0639$ และ $P(BVE < 0) = 0.0683\%]$ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา $[RI = 16.6718$ และ $P(BVE < 0) = 0.1799\%]$

ส่วนธนาคารทหารไทยให้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจ เพราะว่า RI อยู่ในระดับที่ต่ำมากที่สุด 1.8343 และมีค่าความเป็นไปได้ของการล้มละลายสูงถึง 14.8611%

สรุปผลการดำเนินงานของทั้ง 5 ธนาคาร จะพบว่า ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกสิกรไทย ให้ผลการดำเนินงานเป็นที่น่าสนใจ ธนาคารที่ให้ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลี่ยสูงสุดตามลำดับ ได้แก่ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารกรุงเทพ โดยที่ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลียดังกล่าวเป็นไปตามความเสี่ยงของธนาคาร (ธนาคารที่ความเสี่ยงที่สูงกว่าจะมีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ที่สูงกว่าด้วยเช่นเดียวกัน) ธนาคารไทยพาณิชย์จะมีความเสี่ยงสูงสุด (ในกลุ่มธนาคารนี้) รองลงมาได้แก่ ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารกรุงเทพ ส่วนธนาคารกรุงศรีอยุธยาและธนาคารทหารไทย ให้ผลการดำเนินงานไม่เป็นที่น่าพอใจ เพราะทั้งสองธนาคารนี้ให้ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เฉลี่ยที่ต่ำกว่า ขณะที่มีความเสี่ยงสูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับสามธนาคารข้างต้น

4.2 ข้อเสนอแนะในงานวิจัยต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยต่อไปมีความน่าสนใจและน่าเชื่อถือมากขึ้น การศึกษาวิจัยผลการดำเนินงานทางการเงินและความเสี่ยงจากการล้มละลายของธนาคารนั้น อาจจะครอบคลุมถึงการเปรียบเทียบระหว่างธนาคารของรัฐและเอกชน หรือระหว่างธนาคารขนาดใหญ่และขนาดเล็ก และการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานและความเสี่ยง ระหว่างสถาบันธนาคารกับสถาบันการเงินอื่น เช่น สถาบันประกันภัยและกองทุนรวม รวมทั้ง ศึกษาการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างการบริหารการเงินของสถาบันธนาคาร ก่อนและหลังวิกฤตการณ์ทางการเงิน

งานวิจัยต่อไปที่ได้กล่าวมาข้างต้น ควรจะได้มีการวิเคราะห์ถึงอัตราส่วนทางการเงินต่างๆ เช่น อัตราส่วนสภาพคล่อง อัตราส่วนการบริหารสินทรัพย์ อัตราส่วนการบริหารหนี้สิน และอัตราส่วนในการทำกำไร การศึกษาควรมีการสร้างแบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินเหล่านี้ กับผลการดำเนินงานทางการเงินและความเสี่ยงจากการล้มละลายของธนาคาร และควรได้มีการทดสอบความมีนัยสำคัญของความสัมพันธ์ของตัวแปรอัตราส่วนทางการเงินต่างๆ เหล่านี้

การวัดผลการดำเนินงานทางการเงินและความเสี่ยงจากการล้มละลายของธนาคารพาณิชย์ไทย

ภาคผนวก

สถิติสำคัญในบัญชีงบดุลของธนาคารพาณิชย์ (พ.ศ.2547-2551)

- ภาคผนวก 1 ธนาคารกรุงเทพ
- ภาคผนวก 2 ธนาคารไทยพาณิชย์
- ภาคผนวก 3 ธนาคารกรุงไทย
- ภาคผนวก 4 ธนาคารทหารไทย
- ภาคผนวก 5 ธนาคารกรุงศรีอยุธยา

ภาคผนวก 1 ธนาคารกรุงเทพ					หน่วย: ล้านบาท
ปี พ.ศ.	2547	2548	2549	2550	2551
สินทรัพย์รวม	1,407,348	1,398,654	1,493,599	1,595,971	1,677,111
ทุนในส่วนหุ้นสามัญ	114,966	139,232	148,268	165,979	174,973
รายรับรวม	68,289	75,045	103,541	103,407	102,187
รายได้สุทธิ	17,620	20,306	17,855	19,218	20,243
เงินฝากรวม	1,195,367	1,163,501	1,228,451	1,277,371	1,322,287
สินเชื่อบริการ	934,434	911,176	962,070	1,042,074	1,181,217
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย					

ภาคผนวก 2 ธนาคารไทยพาณิชย์					หน่วย: ล้านบาท
ปี พ.ศ.	2547	2548	2549	2550	2551
สินทรัพย์รวม	764,894	814,587	1,031,596	1,165,568	1,241,640
ทุนในส่วนหุ้นสามัญ	83,099	98,488	100,560	111,818	127,896
รายรับรวม	49,100	49,485	72,398	83,247	88,472
รายได้สุทธิ	18,489	18,883	13,286	17,356	21,291
เงินฝากรวม	630,161	625,335	792,081	850,229	911,482
สินเชื่อบริการ	559,923	612,062	747,637	868,175	916,920
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย					

ภาคผนวก 3 ธนาคารกสิกรไทย					หน่วย: ล้านบาท
ปี พ.ศ.	2547	2548	2549	2550	2551
สินทรัพย์รวม	824,974	837,309	935,509	994,518	1,303,554
ทุนในส่วนหุ้นสามัญ	66,666	78,116	88,238	99,995	113,663
รายรับรวม	45,094	50,367	65,965	74,414	82,777
รายได้สุทธิ	15,340	13,930	13,664	15,005	15,333
เงินฝากรวม	705,570	687,781	746,260	783,822	967,950
สินเชื่อรวม	548,697	591,253	646,580	737,916	875,722
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย					

ภาคผนวก 4 ธนาคารทหารไทย					หน่วย: ล้านบาท
ปี พ.ศ.	2547	2548	2549	2550	2551
สินทรัพย์รวม	670,132	717,199	749,569	622,161	601,985
ทุนในส่วนหุ้นสามัญ	45,156	51,248	48,000	44,520	45,046
รายรับรวม	22,128	31,714	42,416	40,315	36,166
รายได้สุทธิ	948	7,800	-12,292	-43,541	530
เงินฝากรวม	455,945	517,129	568,467	465,462	450,297
สินเชื่อรวม	514,374	553,501	541,037	464,895	424,286
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย					

ภาคผนวก 5 ธนาคารกรุงศรีอยุธยา					หน่วย: ล้านบาท
ปี พ.ศ.	2547	2548	2549	2550	2551
สินทรัพย์รวม	575,356	647,371	666,228	652,387	666,342
ทุนในส่วนหุ้นสามัญ	33,142	40,374	47,146	78,067	85,367
รายรับรวม	20,271	24,634	35,726	35,064	42,611
รายได้สุทธิ	4,673	6,017	1,666	1,666	-3,992
เงินฝากรวม	499,143	550,120	562,065	563,496	499,627
สินเชื่อรวม	420,109	453,120	461,334	460,288	450,147
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย					

บรรณานุกรม

- Caruntu, Alexandu G., and Romanescu M. Laurentiu. (2008). "The Assessment of Banking Performances - Indicators of Performance in Bank Area," *MPRA Paper*, posted 15, No. 11600, November, 2008.
- Cole, David W. (1972). "The Return-on-Equity Model for Banks." *The Bankers Magazine*, Summer, pp. 40-47.
- Eisenbeis, Robert A., Paul M. Horvitz, and Rebel A. Cole. (1996). "Commercial Banks and Real Estate Lending: The Texas Experience," *Journal of Regulatory Economics* 10, pp. 275-290.
- Eisenbeis, Robert A., and Myron L. Kwast. (1991). "Are Real estate Depositories Viable? Evidence from Commercial Banks," *Journal of Financial Services Research*, March, pp 5-42.
- Gillis, Harvey N., Rufus W. Lumry, and Thomas J Oswald. (1980). "A New Approach to Analyzing Bank Performance," *The Bankers Magazine*, March/April, pp. 67-73.
- Hannan, Timothy H. and GERAL A. Hanwek. (1988). "Bank Insolvency Risk and Market for Large Certificates of Deposit," *Journal of Money, Credit and Banking*, May, pp. 203-211.
- Hussain, Mostaque Md. and Hoque. (2002). "Understanding non-financial performance measurement practices in Japanese banks," *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, Vol. 15 No. 2, 2002, pp. 162-183.
- Jegasothy, Kandiah, Mai Pham, and John Tippet. (2006). "Comparative Analysis of Ownership Transformation and Performance Relationship among Major and Regional Banks in Australia," *The Australian Economic Review*, Vol. 39 No. 2, 2006, pp. 157-175.
- Kane, Edward J. and Haluk Unal. (1990). "Modeling Structural and Temporal Variation in the Market's Valuation of Banking Firms," *The Journal of Finance*, March, pp. 113-136.
- Liang, J. Nellie and Donald T. Savage. (1990). "The Nonbank Activities of Bank Holding Companies," *Federal Reserve Bulletin*, May, pp. 280-292.
- Nash, Robert C. and Joseph F. Sinkey, Jr. (1997). "On Competition. Risk and the Hidden Assets in the Market for Bank Credit Cards," *Journal of Banking and Finance*, January, pp. 89-112.
- Scheiner, James H. (1981). "Income Smoothing: An Analysis of the Banking Industry," *Journal of Bank Research*, Summer, pp. 119-123.
- Sinkey, Joseph F. Jr. (1985). "The Characteristics of Large Problem and Failed Banks," *Issues in Bank Regulation*, Winter, pp. 43-53.

Sinkey, Joseph F. Jr. and Robert
C. Nash. (1993).
“Assessing the Riskiness
and Profitability of Credit-
Card Banks, *Journal of
Financial Services
Research* 2, pp 127-150.

ข้อมูลจากเว็บไซต์

<http://www.bot.or.th>

<http://www.bangkokbank.co.th>

<http://www.scb.co.th>

<http://www.kasikornbank.com>

<http://www.krungsri.com>

<http://www.tmbbank.com>